

Uvodnik

Časopis *POLIMERI* koji upravo čitate pripada godištu 2008. Istodobno, fizički je prvi koji ćete primiti u 2009. Zato vam u ime izdavača, *Društva za plastiku i gumu*, i nas koji radimo na izdavanju časopisa želimo sretnu i uspješnu novu godinu. Bit će teška, kao i diljem svijeta. Mi ćemo nastojati sa svoje strane pridonijeti promicanju rezultata znanstvene zajednice koja djeluje na području polimerstva i pomoći informacijama gospodarstvu u nastojanjima da se održi u sve većoj konkurenciji.

Broj koji je pred vama uobičajenog je sadržaja kojim vas nastojimo obavijestiti o novostima u polimerstvu općenito: od izvornih znanstvenih radova do aktualnosti iz svijeta plastike i gume te onih vezanih uz rizike proizvodnje plastike. Donosimo niz informacija, uključivo prikaz novih mogućnosti polimera i njihova pretvaranja u korisne proizvode.

Izvorni znanstveni rad koji objavljujemo u ovom broju zahtijevao je dopunski napor, izbor odgovarajućeg recenzenta, jer je tema novost u istraživanjima debljine tankih polimernih filmova.

Katkad je nužno sređivanje samo naizgled poznatih pojmova, čemu će svakako pridonijeti tekst o sistematizaciji šupljikavih proizvoda.

Čađa je važan i raznovrstan sastojak polimernih materijala, među ostalim kao stabilizator. Stoga treba upoznati čitateljstvo i s ostalim mogućnostima njezine primjene.

Da su polimeri vrlo zastupljeni materijali današnjice, poznata je činjenica. Manje je poznato koliko polimeri, kao dodaci ostalim materijalima, mogu unaprijediti i poboljšati postojeće materijale. O tome govorimo u prilogu rubrike *Sveučilište*: dodaci polimernog praha znatno poboljšavaju podne mortove, ali i omogućuju bolju iskoristivost jednoga prirodnog materijala, pluta. Veći dio onoga što bi inače bilo otpad može se, u kombinaciji s polimernim prašcima, pretvoriti u vrlo iskoristiv materijal svojstava jako nalik na prirodno pluto, ali uz istodobno pojednostavnjenje postupaka oblikovanja. Ponovno u ovoj rubrici spominjemo i jednu od mogućnosti primjene anorganskog polimera, silikona. Uz površinsku obradu silikonima papirnati rupčići dobivaju onaj potrebni mekani opip i dobru upojnost, što ih čini gotovo nezamjenjivima, posebice u vrijeme prehlade i gripe.

Iako su se polimerni materijali već dugo učvrstili u različitim područjima primjene, ne treba se čuditi njihovoj katkad sasvim iskrivljenoj slici, jer i dalje o rizicima njihove proizvodnje i uporabe uglavnom pišu *slučajno zainteresirani*, kako to kaže autor priloga dr. sc. Franjo Plavšić.

Ovaj je broj poseban po važnim obljetnicama dvojice iznimnih članova *Društva za plastiku i gumu*. Jedan od njih je Zdravko Sakač, posebno istaknuti gospodarstvenik u povijesti industrije polimera Hrvatske (dok je još postojala) i jedan od prvih i najuspješnijih predsjednika *Društva za plastiku i gumu*. Druga je obljetnica vezana uz prof. dr. sc. Georga Mengesa, jedne od najpoznatijih i najzaslužnijih osoba za snažan razvoj polimernog inženjerstva u svijetu.

Osim njegova pionirskog rada na tom području, treba naglasiti kako su i neki od hrvatskih *polimeraša* pripremali svoje disertacije upravo kod njega.

Jedan prilog treba posebno istaknuti: *Noćne more sredovječnog urednika* autora Richarda Hortona. To je skraćeni prikaz predavanja što ga je Richard Horton održao 6. svibnja 2008. u *Povijesnom institutu* u Zagrebu. Urednik je uglednoga britanskog medicinskog časopisa *Lancet* i veliki prijatelj Hrvatske od vremena Domovinskog rata. Već i to bi bio dostatan razlog da se prenesu neke njegove misli, ali glavnu urednicu *POLIMERA* zaintrigiralo je nešto drugo. Iako je Richard Horton urednik medicinskog časopisa, osnovna načela uređivanja znanstvenostručnih časopisa vrlo su slična. Jedan problem svakako je zajednički: suočavanje s moralnom i intelektualnom krizom svijeta znanja. Richard Horton smatra da ta kriza prijete potkopavanjem dva tisućljeća napora za pravednijim društvom.

U čemu se ogleda kriza zajednička svim časopisima bez obzira na to koja im je znanstvena grana temeljna? U nastojanju da se što prije u prestižnim časopisima objave radovi, krši se znanstvena čestitost. Motivi mogu biti dvojaki: materijalni (da bi se temeljem nekoga objavljenog rada dobila sredstva za projekte) ili prodaja autorstva. Vrijedi pročitati taj tekst jer je univerzalan. Uklapa se u rasprave koje se vode u našim znanstvenim i stručnim časopisima, ali i u tiskovinama, o tome kako vrednovati znanstvenike i znanstveni rad. Barem vidimo da to nije samo hrvatski problem, ali jednako je tako poticaj da se zamislimo nad sljedećim: *Ako tu zajednicu (akademska) zahvati pošast korupcije, straha, pritisaka i intelektualnog nasilja, zlo će nagristi moralnu orijentaciju i društveni napredak do razine vladavine zločina.*

U tom smislu R. Horton navodi sasvim konkretan slučaj krivotvorine u znanstvenom članku istaknutoga norveškog autora objavljenome u Velikoj Britaniji. I što su Norvežani učinili? Jesu li svoj nacionalni ponos trebali štititi ignoriranjem problema, što bi im bilo lakše učiniti? Norveška je mala nacija, s pet milijuna stanovnika, vrlo ponosna na svoju istraživačku tradiciju, razmjerno mlada (podsjeća li vas to na neku jednako tako malu, ponosnu zemlju?). Puno bi riskirala da je dopustila da je skandal preplavi i postupila je ispravno. Imenovano je povjerenstvo kojim je predsjedao Šveđanin, a za Norvežane je to vrlo neugodna stvar, da Šveđanin vodi istragu u Norveškoj, prava revolucija!

Pouka je, kaže Richard Horton, da je kadšto teško povući granicu između pogreške ili neznanja i prijevare, jer to pobuđuje sumnju u ukupan rad akademske zajednice.

Bez obzira na znanstveno i stručno područje kojim se bavite, pročitajte taj tekst! Kad već toliko stvari preuzimamo iz inozemstva, uzmimo i ono što je dobro. Razmislimo o tome kako nas je malo i kako bismo trebali energiju ulagati u rad i istraživanja, međusobno nadopunjavanje, ponovno se naučiti na razmjenu kritičkog mišljenja među kolegama, a da se to ne smatra osobnim napadima, i zapamtiti riječi Richarda Hortona. *Prihvatanje drukčijeg mišljenja bitno je obilježje snažne demokracije, jer nesuglasje potiče učene rasčlambe, čime stvara kinetičku energiju za društveni preobražaj... Reagiranjem akademske zajednice na pravdu i na krivdu odražava stanje morala u široj zajednici.*

Durđica ŠPANIČEK